

Sarah LAUHEAD, *Canon 149 of Canon Law: Determining the Suitability of a Candidate for an Ecclesiastical Office*, Pamplona: EUNSA, 2021, ss. 326.

DOI: <https://doi.org/10.18290/kip22111-11>

W znanej wydawniczej serii „Canónica” hiszpańskiego Instytutu Martín de Azpilcueta ukazała się kolejna monografia „Canon 149 of Canon Law: Determining the Suitability of a Candidate for an Ecclesiastical Office”, autorstwa Sarah Lauhead, poświęcona problematyce zdatności do sprawowania urzędów kościelnych.

Zasadniczy korpus monografii tworzą dwie części (*The Theory behind Suitability; Suitability in Practice*). W części pierwszej znalazły się dwa rozdziały. Tematem przewodnim w rozdziale pierwszym jest problematyka terminologii oraz koncepcji zdatności (*Definining Terminology and important Concepts*). W pierwszej kolejności autorka monografii wyeksponowała różnice zachodzące pomiędzy kategoriami kluczowymi tego opracowania: urzędem, posługą oraz zadaniem. Następnie syntetycznie odniosła się do elementów istotnych urzędu kościelnego. Zakończyła ten passus namysłem nad kwestią przymiotów, o których traktuje kan. 149 § 1 Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r. W tym kontekście zajęła się warunkami *sine qua non* zdatności do sprawowania urzędu kościelnego, rozróżniając między *capacitas* (zdolność naturalna), *habilitas* (zdolność prawna) oraz legitymizacją. Patrząc przez pryzmat kan. 149 § 1, w którym znalazł się m.in. jeden z kluczowych wymogów „pozostawanie we wspólnocie Kościoła” szczególnym obiektem uwagi Lauhead stał się ten normatywny zwrot, do którego odniosła się jednocześnie interpretując podobny zapis występujący w kan. 205. W trzecim podrozdziale Lauhead ukazała różne aspekty zdatności, eksponując: działanie „w imieniu Kościoła” (*nomine Ecclesiae*), zdolność kanoniczną i moralną, a także reputację. Tę ostatnią kwestię rozważyła dwuwymiarowo: z perspektywy infamii oraz skandalu. W tym obszarze za szczególnie interesujące należy uznać podjęcie problemu zdatności w opcji stanów funkcjonujących w Kościele. Amerykańska kanonistka feruje tezę, iż pozycja wiernego w Kościele powinna w istotny sposób rzutować na ocenę zdatności osoby do sprawowania urzędu.

W rozdziale drugim z kolei Lauhead zaprezentowała aspekt historyczny zagadnienia określonego w tytule monografii (*The History of Suitability Through the Lens of Canon 149*). W tym wypadku punktem wyjścia jej analiz stały się dokonania soborów powszechnych (sobory pierwszych pięciu wieków, Sobór Trydencki, Sobory Watykańskie I i II). W oparciu o doktrynę soborową ukazała jej wpływ na koncepcję zdatności do sprawowania urzędów w pierwszym Kodeksie Prawa Kanonicznego. Dysponując takim punktem odniesienia zajęła się problemem zdatności w Kodeksie pio-benedyktyńskim oraz w doktrynie Soboru Watykańskiego II.

W tym miejscu pewne uwagi krytyczne chcę wnieść co do struktury omawianego rozdziału. Pragnę zauważyć, iż w p. 2.1.3. *The Vatican Councils* Lauhead poruszyła problem Soboru Watykańskiego II (s. 69-72), by następnie do niego powrócić w p. 2.4. *Suitably in Vatican Council II* (s. 88-93). Podobnie ma się rzecz z podjęciem tematyki zdadności w KPK/17. Mianowicie pewne wątki poruszone w p. 2.2. *The Influence of the Ecumenical Councils on Suitability in the 1917 Code of Canon Law* amerykańska kanonistka rozwinęła w p. 2.3. *Code of Canon Law 1917*. Moim zdaniem bardziej optymalnym rozwiązaniem byłoby łączne ujęcie tych wątków.

W części drugiej publikacji Lauhead zajęła się problematyką zdadności do sprawowania urzędu w praktyce. Symetrycznie do pierwszej części, poddała analizie to zagadnienie także w dwóch rozdziałach. Przedmiotem jej uwagi w rozdziale trzecim stała się koncepcja zdolności w prawie powszechnym (*Study of the Concept of Suitably in Universal Law*). Tym razem autorka monografii wyszła od kwestii zdolności w innych miejscach kodeksowych (poza kan. 149), by następnie rozpatrzyć to zagadnienie z jednej strony z aspektu specyficznych powołań do służby w Kościele (dopuszczenie do przyjęcia święceń, dopuszczenie do życia konsekrowanego), z drugiej zaś strony z aspektu specyfiki niektórych urzędów sprawowanych w kanonicznym porządku prawnym (papież, kardynał, biskup, urzędy kancelarii diecezjalnej, urzędy edukacyjne, urzędy pastoralne).

W rozdziale czwartym amerykańska kanonistka skupiła uwagę na prawie partykularnym i lokalnym (*Suitability for an Ecclesiastical Office in Particular/Local Law*). Ustosunkowując się do tej części monografii pragnę spostrzec, iż potraktowała ona to zagadnienie wybiórczo. Ukazała je bowiem jedynie z perspektywy amerykańskiej rzeczywistości. W pierwszym podrozdziale zajęła się trzema synodami plenarnymi, odbytymi w Baltimor w XIX w. (1852, 1866, 1884), osadzając swe rozważania na szerszym tle, jaki stanowiła problematyka synodów lokalnych w pierwszym tysiącleciu chrześcijaństwa. Z kolei w drugim podrozdziale zajęła się odpowiednimi regulacjami funkcjonującymi w Stanach Zjednoczonych. Rozdział ten wieńczą rozważania na temat aktów prawnych jednego z amerykańskich Kościołów partykularnych, jaką jest Archidiecezja św. Pawła i Minneapolis w stanie Minnesota. W moim odczuciu w omawianym rozdziale wywody Lauhead są rozwlekłe, a co się z tym wiąże ich lektura dla mnie była nużąca. Autorka bowiem poddała analizie interesującą ją problematykę w rozwlekłym kontekście wiążącym się ze szczegółowymi opisami powołania do życia synodów oraz trybu ich funkcjonowania. Taki sposób podejścia, w moim przekonaniu, nie jest w pełni zasadny, bowiem kanonistka poruszyła wiele wątków nie związanych ściśle z nakreślonym we „Wstępie” celem badawczym.

Kończąc, recenzowaną publikację należy uznać za pewien wkład w obszarze badań nad zagadnieniem określonym w jednej z regulacji I Księgi „Normy ogólne” KPK/83, jakim jest kwestia zdadności wiernego do sprawowania urzędów w Kościele (kan. 149). Z dokonanej prezentacji zawartości poszczególnych rozdziałów publikacji wynika, iż Sarah Lauhead ukazała to zagadnienie wieloaspektowo. Nie oznacza to jednak, że wyczerpująco. Pragnę bowiem zauważyć, iż wybiórcza pre-

zentacja problematyki w drugiej części monografii ograniczająca się jedynie do odniesień do amerykańskiej rzeczywistości budzi w czytelniku pewien niedosyt. Zastosowane przez amerykańską kanonistkę metodologiczne rozwiązanie bowiem sprawia, iż czytelnik mimo tego nie uzyskuje integralnego oglądu w kwestii recepcji prawa powszechnego w Kościołach partykularnych w skali globalnej. Opcja przyjęta przez Lauhead, w mojej opinii, domagałaby się przeprowadzenia dalszych badań nad tą tematyką w regulacjach innych krajów różnych kontynentów. Sygnalizując jednak ten problem jestem świadomy tego, iż sugestia ta wymagałaby podjęcia dalszego, niejednokrotnie uciążliwego wysiłku badawczego.

Kolejnym niewątpliwym negatywem tej monografii jest brak podsumowań w poszczególnych rozdziałach. Uważam, iż przyjęcie przez autorkę takiej metodologii jest w pewnym stopniu usprawiedliwione tym, że precyzyjne, a zarazem dogłębnie po względem merytorycznym wyartykułowała wnioski z przeprowadzonej eksploracji badawczej, zamieszczając je w „Zakończeniu” publikacji.

Informacje o Autorze: KS. PROF. DR HAB. GINTER DZIERŻON – Katedra Historii, Teorii i Norm Ogólnych Prawa Kanonicznego, Wydział Prawa Kanonicznego, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie; adres do korespondencji: ul. Dewajtis 5, 01-815 Warszawa, Polska; e-mail: ginter.dzierzon@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-5116-959X>

Information about Author: REV. PROF. DR. HABIL. GINTER DZIERŻON – Department of History, Theory and General Norms of Canon Law, Faculty of Canon Law, The Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw; correspondence address: ul. Dewajtis 5, 01-815 Warszawa, Poland; e-mail: ginter.dzierzon@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-5116-959X>